

บทบรรณาธิการ

คำถาม บุคคลที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้จัดการมรดกโดยเป็นผู้รับโอนทรัพย์มรดก ในกรณีที่ผู้จัดการมรดกกระทำความผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ จะลงโทษฐานเป็นตัวการร่วม ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๓, ๓๕๔ ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

แม้โจทก์ทั้งสามเป็นทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตายและมีสิทธิเรียกร้องในอันที่จะขอให้บังคับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นมารดาของโจทก์ทั้งสามในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายจัดการแบ่งมรดกให้โจทก์ทั้งสามตามสิทธิในทางแพ่งได้ก็ตาม แต่ที่โจทก์ทั้งสามฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๓, ๓๕๔ เพื่อที่จะให้จำเลยที่ ๑ ได้รับโทษในทางอาญานั้น ย่อมเท่ากับเป็นการขอให้จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบโจทก์ทั้งสามในทางอาญาเป็นส่วนตัว เพราะผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลที่ได้กระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวและต้องรับโทษในทางอาญาย่อมต้องรับโทษเป็นการส่วนตัว เนื่องจากสภาพบังคับในทางอาญาสำหรับความผิดตามฟ้อง ไม่มีการรับโทษในฐานะที่เป็นผู้จัดการมรดกเหมือนเช่นความรับผิดในฐานะผู้จัดการมรดกในทางแพ่ง คดีระหว่างโจทก์ทั้งสามและจำเลยที่ ๑ จึงเป็นคดีอุทลุม ซึ่งต้องห้ามมิให้โจทก์ทั้งสามฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบุพการีตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๖๒ โจทก์ทั้งสามจึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑

จำเลยที่ ๑ โอนที่ดินอันเป็นทรัพย์มรดกของ บ. ให้แก่จำเลยที่ ๒ เพียงผู้เดียว โดยจำเลยที่ ๒ ยอมรับว่า จำเลยที่ ๒ เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูจำเลยที่ ๑ ในการร้องขอตั้งผู้จัดการมรดกของ บ. จำเลยที่ ๒ เป็นผู้เตรียมเอกสารและจัดหาทนายความแก่จำเลยที่ ๑ และวันที่ไปโอนทรัพย์มรดกของ บ. ที่สำนักงานที่ดินนั้น จำเลยที่ ๒ กับจำเลยที่ ๑ ไปดำเนินการจดทะเบียนด้วยตนเองจนแล้วเสร็จพฤติการณ์ของจำเลยที่ ๒ แสดงให้เห็นว่า จำเลยที่ ๒ ร่วมรู้เห็นกับจำเลยที่ ๑ มาตั้งแต่ต้น ถือได้ว่าจำเลยทั้งสองเป็นตัวการร่วมกันโดยสมคบกันมาก่อน โดยมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลที่อาจเกิดขึ้นร่วมกัน มิใช่เป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๑ กระทำความผิดเพียงลำพัง แต่ไม่อาจลงโทษจำเลยที่ ๒ ในฐานะตัวการได้เพราะจำเลยที่ ๒ เป็นเพียงผู้รับโอนทรัพย์มรดกของ บ. มิได้กระทำในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้อื่นตามคำสั่งศาล คงลงโทษได้เพียงผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๓, ๓๕๔ ประกอบมาตรา ๘๖

คำถาม การใช้สิทธิวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ ฯลฯ ในที่ดินของผู้อื่น ผู้ที่จะวางจะต้องบอกกล่าวเสนอจำนวนค่าทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินทราบก่อน จึงจะมีอำนาจฟ้องขอให้บังคับเจ้าของที่ดินให้ดำเนินการดังกล่าวหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๔๕๓/๒๕๖๐

ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๕๒ บัญญัติว่า...ถ้าเจ้าของที่ดินได้รับค่าทดแทนตามสมควรแล้ว ต้องยอมให้ผู้อื่นวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายไฟฟ้าหรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันผ่านที่ดินของตนเพื่อประโยชน์แก่ที่ดินติดต่อกัน ซึ่งถ้าไม่ยอมให้ผ่านก็ไม่มีทางจะวางได้ หรือถ้าจะวางได้ก็เปลืองเงินมากเกินไป...ตามบทบัญญัติดังกล่าวการใช้สิทธิวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ หรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันในที่ดินของผู้อื่น ผู้ที่จะวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำหรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันจะต้องยอมจ่ายค่าทดแทนตามสมควรให้แก่เจ้าของที่ดินเสียก่อน จึงเป็นหน้าที่ของโจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นผู้ที่จะวางสายไฟฟ้า วางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายโทรศัพท์หรือสิ่งอื่นที่คล้ายกันที่จะต้องบอกกล่าวเสนอจำนวนค่าทดแทนให้แก่จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินทราบก่อน มิฉะนั้น โจทก์ทั้งสองก็ไม่มีอำนาจฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองยอมให้โจทก์ทั้งสองดำเนินการดังกล่าวได้

คำฟ้องของโจทก์ทั้งสองกล่าวอ้างว่า โจทก์ทั้งสองมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการเปลี่ยนขนาดสายไฟฟ้า เส้าไฟฟ้า การวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายโทรศัพท์ หรือสิ่งอื่นที่คล้ายกันในที่ดินซึ่งเป็นทางจำเป็นบนที่ดินของจำเลยทั้งสอง เพื่อออกสู่คูน้ำและถนนสาธารณะ โจทก์ทั้งสองแจ้งให้จำเลยทั้งสองทราบและเสนอค่าทดแทนในการดำเนินการดังกล่าว แต่จำเลยทั้งสองเพิกเฉย โดยจำเลยที่ ๑ ให้การยอมรับว่า โจทก์ทั้งสองมอบหมายให้ทนายความเสนอค่าทดแทนแก่จำเลยที่ ๑ แล้ว และจำเลยที่ ๒ มิได้ให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์ทั้งสองในส่วนนี้ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ตามฟ้องโจทก์ทั้งสองแล้วว่า โจทก์ทั้งสองเสนอค่าทดแทนให้แก่จำเลยทั้งสองแล้วที่จำเลยที่ ๒ ปฏิเสธว่า โจทก์ทั้งสองไม่ได้เสนอค่าทดแทนให้แก่จำเลยที่ ๒ และไม่มีอำนาจฟ้อง จึงเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลล่างทั้งสอง ต้องห้ามมิให้ฎีกา ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง (เดิม)

ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๕๒ บัญญัติให้ผู้มีสิทธิวางสายไฟฟ้า เส้าไฟฟ้า วางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายโทรศัพท์หรือสิ่งอื่นที่คล้ายกันต้องใช้ค่าทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินติดต่อกัน แม้จำเลยทั้งสองจะไม่ได้ฟ้องแย้งเรียกค่าทดแทนมาด้วยก็ตาม แต่เมื่อโจทก์ทั้งสองเสนอให้ค่าทดแทนแก่จำเลยทั้งสองปีละ ๓,๐๐๐ บาท ตามหนังสือขอเสนอค่าทดแทน และจำเลยทั้งสองนำสืบได้แย้งว่าน้อยเกินไป ศาลยอมมีอำนาจที่จะกำหนดให้ได้ว่าจำเลยทั้งสองมีสิทธิจะได้รับค่าทดแทนตามสมควรเพียงใด มิใช่เรื่องนอกฟ้องนอกประเด็น

คำถาม ออกเช็คโดยมิได้ระบุชื่อผู้รับเงินและมิได้ขีดฆ่าคำว่าหรือผู้ถือและมิได้ระบุวันออกเช็ค เป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่

บุคคลที่ลงลายมือชื่อด้านหน้าเช็คที่มีบุคคลอื่นเป็นผู้ส่งจ่ายจะต้องรับผิดชอบตามเช็คฐานะใด ธนาคารปฏิเสธการใช้เงินตามเช็ค ผู้ทรงสิทธิคิดดอกเบี้ยในอัตราเท่าใด นับแต่วันใด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๔๙๕/๒๕๖๐

จำเลยที่ ๑ กู้ยืมเงินจากโจทก์ ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๑ ได้รับเงินไปครบถ้วน โดยมีการนำเงินจำนวนดังกล่าวเข้าบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจของ จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๓ ในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๑ ลงลายมือชื่อ ส่งจ่ายเช็คธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาถนนกาญจนาภิเษก (บางใหญ่) เลขที่ ๐๐๕๒๒๖๙ ส่งจ่ายเงิน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่พิพาทมอบให้แก่โจทก์โดยมิได้ระบุชื่อผู้รับเงิน และมีได้ขีดฆ่าคำว่าหรือผู้ถือและมีได้ระบุวันออกเช็ค ต่อมาจำเลยที่ ๑ ชำระเงินเป็นงวดรายเดือน ให้แก่โจทก์ ๒๓ งวด เป็นเงิน ๑,๗๓๐,๐๐๐ บาท

ที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ฎีกาว่า เช็คพิพาทมีรายการไม่ครบถ้วน **ไม่มีชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับเงิน ไม่มีวันออกเช็ค** และจำเลยที่ ๑ **ไม่มีความประสงค์ที่จะให้บุคคลใดจดวันที่ออกเช็ค** พิพาทเพื่อนำไปชำระหนี้หรือทำนิติกรรมหรือนำไปแลกเงินสดหรือมอบอำนาจให้นายอธิคมลง ลายมือชื่อและวันที่ด้านหลังของเช็คพิพาท โจทก์จึงเป็นผู้ทรงเช็คพิพาทโดยไม่สุจริตนั้น

เห็นว่า โจทก์ได้รับเช็คพิพาทมาจากจำเลยที่ ๑ เนื่องจากจำเลยที่ ๑ กู้เงินไปจากโจทก์ โดยจำเลยที่ ๓ กรรมการผู้มีอำนาจของจำเลยที่ ๑ เบิกความยอมรับว่าได้กู้เงินจากโจทก์จริง ดังนั้นกรณีจึงมีเหตุเชื่อได้ว่า ในขณะที่จำเลยที่ ๑ กู้เงินนั้นต้องมีหลักประกันการชำระหนี้ โจทก์จึง ให้จำเลยที่ ๑ ส่งจ่ายเช็คพิพาทมอบแก่โจทก์เพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้เงินกู้ยืม อีกทั้ง จำนวนเงินในเช็คพิพาทก็เท่ากับจำนวนเงินที่มีการนำเข้าบัญชีของจำเลยที่ ๓ กรรมการผู้มีอำนาจ ของจำเลยที่ ๑ ดังนั้น การออกเช็คพิพาทย่อมเป็นการออกโดยมีมูลหนี้มาจากการกู้ยืมเงินและมีเจตนาที่จะผูกพันบังคับชำระหนี้กันได้ตามกฎหมาย

การที่จำเลยที่ ๑ มอบเช็คพิพาทให้แก่โจทก์โดยมิได้ระบุชื่อผู้รับเงิน แต่มีข้อความ ตามแบบพิมพ์ว่า **จ่าย... หรือผู้ถือ** ถือได้ว่าเป็นเช็คที่ส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือจึงเป็นเช็คที่มีรายการ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๘๘ (๔) **เช็คพิพาทจึงเป็นเช็ค ที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย การที่นายอธิคมนำเช็คไปเรียกเก็บเงินและเขียนชื่อโจทก์หลังคำว่า จ่าย ไม่ทำให้เช็คพิพาทเสียไป** โจทก์เป็นผู้ถือเช็คพิพาทไว้ในครอบครองย่อมเป็นผู้ทรงโดยชอบ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๐๔ และได้รับประโยชน์แห่งข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่าเป็นผู้ทรงโดยสุจริตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖ ทั้งไม่มีข้อตกลง ให้โจทก์ต้องแจ้งให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ทราบก่อนนำเช็คพิพาทไปเรียกเก็บเงิน และในเรื่อง วันออกเช็คคืนนั้น การที่จำเลยที่ ๑ ออกเช็คพิพาทไม่ได้ระบุวันออกเช็คย่อมถือโดยปริยายว่า จำเลยที่ ๑ มอบหมายให้โจทก์ลงวันที่ออกเช็คได้เอง ฉะนั้นการที่เจ้าหน้าที่ธนาคาร ประทับวันที่ออกเช็คจึงถือเป็นปริยายได้อีกว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารได้ลงวันออกเช็คโดยสุจริต แทนโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงและเป็นการลงวันที่ออกเช็คที่ถูกต้องแท้จริง **เช็คพิพาทจึงเป็นเช็ค ที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย** เมื่อจำเลยที่ ๑ ผู้ส่งจ่ายไม่ชำระผลประโยชน์ตอบแทนตามที่ตกลงกัน

โจทก์จึงนำเช็คพิพาทไปเรียกเก็บเงินจากธนาคารได้ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จะอ้างว่าไม่รู้เห็นหรือยินยอมให้โจทก์นำเช็คพิพาทไปกรอกข้อความวันสั่งจ่าย ชื่อและชื่อสกุลผู้รับเงิน และไปเรียกเก็บเงิน ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการออกเช็คพิพาทหาได้ไม่ แม้ระยะเวลานับแต่จำเลยที่ ๑ ออกเช็คพิพาทจนถึงเวลาที่โจทก์นำเช็คพิพาทไปเรียกเก็บเงินเป็นเวลานานถึง ๑ ปี ๙ เดือน ๑๘ วัน นั้น โจทก์ก็ได้นำสืบแล้วว่า หลังจากจำเลยที่ ๑ รับเงินกู้ไปจากโจทก์แล้ว จำเลยที่ ๓ กรรมการผู้มีอำนาจของจำเลยที่ ๑ ได้ชำระค่าตอบแทนทุกเดือนภายหลังจากเริ่มชำระไม่ตรงตามเวลาที่ตกลงและต่อมาก็ไม่ชำระค่าตอบแทน โจทก์จึงนำเช็คพิพาทไปเรียกเก็บเงิน ระยะเวลาที่เนิ่นนานดังกล่าวจึงไม่ใช่เป็นเรื่องผิดปกติวิสัยอันจะทำให้ฟังได้ว่าโจทก์เป็นผู้ทรงเช็คพิพาทโดยไม่สุจริต โจทก์นำเช็คพิพาทไปเรียกเก็บเงินแต่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน จำเลยที่ ๑ จึงเป็นผู้มีผิดนัดจำต้องรับผิดชอบชำระหนี้ตามเช็คพิพาทให้แก่โจทก์ พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๐๐ วรรคหนึ่ง, ๙๑๔, ๙๘๙ ประกอบมาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง

อวัลคือการค้ำประกันซึ่งผู้รับอวัลอาจเป็นบุคคลภายนอกคนใดคนหนึ่งหรือแม้แต่คู่สัญญาแห่งตัวเงินนั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้รับก็ได้ กรณีที่โจทก์อ้างว่านายอติคมลงชื่ออวัลเช็คพิพาทแทนจำเลยที่ ๒ นั้น ชลฯ เห็นว่า จำเลยที่ ๑ ประสบปัญหาสภาพคล่องในการประกอบธุรกิจ นายอติคมซึ่งสนิทสนมกับโจทก์ได้ติดต่อโจทก์เพื่อให้จำเลยที่ ๑ กู้เงิน โจทก์แจ้งนายอติคมว่าหากนายอติคมค้ำประกันจะให้จำเลยที่ ๑ กู้เงิน และในเช็คพิพาทปรากฏว่านายอติคมลงลายมือชื่อด้านหน้าโดยมิได้ระบุว่าทำแทนจำเลยที่ ๒ กรณีบ่งชี้ได้ว่าโจทก์ให้จำเลยที่ ๑ กู้เงินโดยจำเลยที่ ๑ สั่งจ่ายเช็คพิพาทมอบแก่โจทก์และโจทก์ให้นายอติคมซึ่งเป็นเพื่อนและโจทก์เชื่อถือลงลายมือชื่อด้านหน้าเช็คพิพาทอวัลในฐานะส่วนตัว มิใช่ว่านายอติคมลงลายมือชื่อด้านหน้าเช็คพิพาทอวัลในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากจำเลยที่ ๒ ดังนั้น จำเลยที่ ๒ จึงไม่ต้องร่วมกันรับผิดชอบหนี้ตามเช็คพิพาทแก่โจทก์

**นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ**